Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 66 (7396) | АЎТОРАК, 21 ЛІПЕНЯ | 1942 г.

НЕ ВЕРЦЕ НІ АДНАМУ СЛОВУ НЯМЕЦКІХ БРАХУНОЎ І АБАРМОТАЎ!

ВЕДАЙЦЕ, ШТО ЧЫМ БОЛЬШ СТРАТ НЯСЕ ГЕРМАНСКАЯ АРМІЯ, ТЫМ НАГЛЕЙ ХЛУСЦЬ ГЕРМАНСКАЕ ІНФАРМАЦЫЙНАЕ БЮРО, ТЫМ ГУЧНЕЙ БРЭХ І СКАВЫТАННЕ З БЕРЛІНСКАЙ ПАДВАРОТНІ.

ДЫК МАЦНЕЙ-ЖА, БЯЗЛІТАСНЕЙ БІЦЕ І ЗНІШЧАЙЦЕ АКУПАНТАЎ, НЕ ДАВАЙЦЕ ІМ НІ ХВІЛІНЫ СПАКОЮ НА БЕЛАРУСКАЙ ЗЯМЛІ!

ВЫНІКІ ДВУХМЕСЯЧНЫХ БАЁЎ НА СОВЕЦКА-ГЕРМАНСКІМ ФРОНЦЕ

(З 15 мая па 15 ліпеня 1942 года).

Жорсткія баі на совецка-германскім фронце, якія адбываліся з 15 мая па 15 ліпеня, яскрава выявілі тое новае, што адрознівае барацьбу ў 1942 годзе ад барацьбы ў 1941 годзе. Гэта адрозненне заключаецца ў тым, што ўзросшая арганізаванасць і стойкасць Чырвонай Арміі ў барацьбе з ворагам прымусілі немцаў адразу ўводзіць у бой асноўныя сілы і рэзервы сваіх армій, прасоўвацца наперад значна павольней, чым раней, і несці ў ходзе баёў вялікія, непапаўнімыя страты людзьмі і тэхнікай.

Вось даныя аб нашых і нямецкіх стратах за перыяд з 15 мая па 15 ліпеня 1942 года.

Нямецка-фашысцкія войскі страцілі забітымі, раненымі і палоннымі не менш 900.000 салдат і афіцэраў, з іх забітымі не менш 350.000. Яны страцілі апрача таго да 2.000 гармат усіх калібраў, да 2.900 танкаў, не менш 3.000 самалётаў.

Чырвоная Армія страціла за гэты-ж перыяд—399.000 чалавек забітымі, раненымі і прапаўшымі без вестак, 1.905 гармат усіх калібраў, 940 танкаў, 1.354 самалёты.

З гэтых даных відаць, што толькі за апошнія два месяцы немцы страцілі забітымі, раненымі і палоннымі каля мільёна салдат і афіцэраў. У гэтым і заключаецца рашаючы вынік двухмесячных баёў. Праўда, у ходзе гэтых боёў совецкія войскі пакінулі рад раёнаў і гарадоў, але нанеслі гітлераўцам велізарныя страты ў людзях і тэхніцы.

Вопыт паказвае, што чым больш страт нясе германская армія, тым наглей хлусіць германскае інфармацыйнае бюро, тым гучней брэх і скавытанне нясецца з берлінскай падваротні. За апошнія дні гітлераўцы ў жульніцтве і хлусні ўзялі верх нават над самімі сабою.

Яшчэ не высахла чарніла на хлуслівым паведамленні германскага камандавання ад 13 ліпеня, як германскае інфармацыйнае бюро апублікавала новае паведамленне аб стратах Чырвонай Арміі за два месяцы. Пры гэтым называюцца зацямняючыя розум лічбы нібыта захопленых палонных, знішчаных танкаў і гармат. Немцы паведамляюць, нібыта яны з 14 мая па 13 ліпеня захапілі ў палон 706.000 совецкіх салдат, захапілі і знішчылі 3.940 танкаў і 7.100 гармат. Гэтае брэдавае паведамленне гітлераўцаў, разлічанае на дурняў, пакідае ззаду ўсе вядомыя дагэтуль нязграбныя берлінскія фальшыўкі. Калі падлічыць па паведамленнях германскага інфармацыйнага бюро нібыта захопленыя нямецкімі войскамі за час вайны трафеі, дык акажацца, што ў Чырвонай Арміі даўно ўжо не засталося не толькі ні аднаго танка і ні адной гарматы, але не засталося таксама і салдат.

Гітлераўскія жулікі, апублікоўваючы фантастычныя даныя, у мінулым ужо не раз ставілі сябе ў смешнае становішча. Потым ім прышлося ўсяляк выкручвацца. Аднак, гэтыя ўрокі ім на карысць не пайшлі. Яны зноў імкнуцца адурачыць насельніцтва Германіі і тым самым скрыць ад нямецкага народа праўду аб вялікіх стратах нямецка-фашысцкай арміі на совецка-германскім фронце. Але цяпер сусветная грамадская думка і нават насельніцтва Германіі, якое адчула на сваёй скуры сапраўдныя страты гітлераўскіх войск на совецка-германскім фронце, ужо, як правіла, сустракаюць кожнае «спецыяльнае паведамленне» Гітлера народнай пагаворкай — «Брашы, ды знай меру!»

Совінформбюро.

УРУЧЭННЕ ОРДЭНАЎ ПРАСЛАЎЛЕНЫМ БЕЛАРУСКІМ ПАРТЫЗАНАМ

У адным з раёнаў Беларусі сабралася група партызан для атрымання ордэнаў. Узнагароды ўручае Нам. Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР і Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР тав. **Наталевіч.**

Вось да стала падыходзіць праслаўлены сын беларускага народа, бясстрашны камандзір вялікага партызанскага атрада таварыш Ш. Яго атрад разграміў не адну сотню гітлераўскіх бандытаў, узарваў не адзін дзесятак нямецкіх танкаў.

Камандзір партызанскага атрада тав. Ш. атрымлівае ордэн Леніна, якім ён узнагароджан Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР.

Услед за ім ордэн Леніна атрымлівае камандзір другога партызанскага атрада, верны сын беларускага народа, мужны партызанскі камандзір тав. Д.

Ордэны Совецкага Саюза ўручаны 29 партызанам.

Пасля ўручэння ордэнаў з прывітальным словам выступіў цёпла спатканы партызанамі тав. **Наталевіч.** Ён заклікаў беларускіх партызан узмацніць удары па ворагу, каб актыўная вайна беларускага народа ў тылу захопнікаў садзейнічала паспяховаму выкананню пастаўленай таварышам Сталіным задачы — поўнасцю разграміць гітлераўскія войскі ў 1942 годзе.

Узнагароджаных віталі старшыня Совета Народных Камісараў БССР тав. **Былінскі,** тав. **Грэкава,** тав. **Стулаў** і прадстаўнік совецкай Татарыі тав. **Уразаў.** Партызанам былі ўручаны індывідуальныя пасылкі ад працоўных брацкай Татарскай рэспублікі.

Выступіўшы партызан К., узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцягу, ад імя беларускіх народных мсціўцаў пакляўся весці яшчэ больш бязлітасную барацьбу супроць нямецкіх акупантаў, адказаць на высокія ўзнагароды Совецкага Ўрада новымі баявымі подвігамі, не шкадаваць ні сілы, ні жыцця ў барацьбе за чэсць, незалежнасць і шчасце роднай Беларусі.

Н-СКІ РАЁН БЕЛАРУСІ.
(Наш кар.).

ГРОЗНАЯ БАЯВАЯ СІЛА

У грозную баявую сілу вырас партызанскі атрад, якім камандуе тав. І. За невялікі час атрад папоўніўся людзьмі, мае на ўзбраенні многа кулямётаў, аўтаматаў, вінтовак і інш.

Народныя мсціўцы з кожным днём множаць свае баявыя поспехі. Партызаны разграмілі 11 зямельных упраў, паліцый і іншых устаноў акупантаў. Ад партызанскіх куль загінулі сотні салдат і афіцэраў, адзін генерал, у якога знойдзены важныя дакументы і тапаграфічныя карты. Знішчана таксама 60 бургамістраў і паліцэйскіх.

Партызаны адбілі ў немцаў і раздалі насельніцтву 3 тоны збожжа, 20 цэнтнераў цукру, многа жывёлы.

Вялікіх поспехаў дабіліся падрыўнікі-партызаны. Яны ўзарвалі 3 шасейных і адзін чыгуначны масты, 8 аўтамашын і 10 павозак з жывой сілай і боепрыпасамі. Апрача гэтага выведзены са строю 4 маслазаводы, прадукцыя якіх адпраўлялася ў Германію.

Партызаны загартаваліся ў баях, сталі мужнымі, адважнымі воінамі, якія гераічна абараняюць сваю бацькаўшчыну. Вось Пётр М. У адным з баёў ён знішчыў каля 20 салдат і афіцэраў. У другі раз, будучы ў засадзе, падарваў легкавую аўтамашыну, у выніку чаго загінулі адзін нямецкі капітан і два афіцэры.

Прыкладным воінам з'яўляецца кулямётчык тав. В. Ён заўсёды выходзіць пераможцам, наносіць ворагу меткія ўдары. У час нападу на калону нямецкіх салдат, якая рухалася па адной з шасейных дарог, ім было забіта 20 фрыцаў.

Не шкадуючы сіл і жыцця, б'юцца з акупантамі настаўнік тав. Х. і калгаснік тав. Б. Яны знішчылі не адзін дзесятак гітлераўцаў. Партызаны сістэматычна павялічваюць сваё ўзбраенне.

В. КАЛІБЕРАЎ.

У ПАРТЫЗАНСКІМ КРАІ

Тут няма такіх балот, лясоў і ўзлескаў, дзе-б не пабывалі партызаны. Як агня баяцца іх немцы. На многіх дарогах ужо спынен рух, у дзесяткі вёсак акупанты носа не паказваюць.

Партызаны не даюць ворагу ні мінуты спакою. 10 чэрвеня гэтага года пяць адважных разведчыкаў пад камандаваннем комсамольца О. пусцілі пад адкос варожы эшалон з бензінам. Паравоз зляцеў з рэльсаў, знішчаны 45 цыстэрнаў. Рух па чыгунцы Віцебск—Орша на некалькі дзён быў спынены.

20 чэрвеня група партызан атрада тав. Б. зрабіла засаду на шасейнай дарозе Орша—Віцебск. У выніку спалена 10 аўтамашын і забіта 125 фрыцаў. Шасэ, па якому вораг перавозіў масы грузаў, цяпер трымаецца пад кантролем партызан.

У той-жа дзень некалькі чалавек на чале з тав. С. падрыхтавалі крушэнне эшалона. У паветра ўзляцелі вагоны з нямецкімі салдатамі.

Немцы баяцца ездзіць на дарогах не толькі ноччу, але і днём. Паабапал шасейных і грунтавых дарог яны на паўкілометра высякаюць лес і хмызняк. Машыны і паязды, наблізіўшыся да лесу, прастрэльваюць яго з кулямётаў, а потым ляцяць з усіх сіл, каб праскочыць небяспечныя месцы. Але праскочыць рэдка калі ўдаецца, часцей і часцей гітлераўцы ляцяць старчма галавой пад адкос.

Якуб Качан.

Н-СКІ РАЁН БЕЛАРУСІ.
(Наш кар.).

АГОНЬ ПА ВАРОЖАМУ ТРАНСПАРТУ

Наглядальнік паведаміў, што на шасэ заўважан рух. Партызаны падрыхтаваліся. Калі наблізіўся першы матацыкл, аўтаматчык Пётр Б. даў некалькі залпаў. Тры фрыцы, як снапы, зваліліся на зямлю.

Легкавая машына, якая ішла ўслед, спынілася. У яе паляцела некалькі гранат. Раненыя 4 афіцэры выбеглі і хацелі ўцякаць, але кулямётчык А. тут-жа іх расстраляў.

Адначасова партызаны пачалі інтэнсіўны агонь па задняй грузавой машыне, у якой знаходзіліся нямецкія салдаты. Салдаты імкнуліся выскачыць з кузава, але аўтаматчык Я. і некалькі партызан нават не давалі ім падняцца. Загарэўся бензабак. Фрыцы покатам каціліся з машыны і тут-жа падалі пад агнём партызан.

Н-СКІ РАЁН БЕЛАРУСІ.
(Наш кар.).

НАД МАГІЛАЮ ДРУГА

Памяці Янкі Купалы

Падбіўся ў дарозе ты, дружа,
І вочы пагаслі твае.
У шуме жыццёвае сцюжы
Байца-песняра не стае.
Спі спакойна, спачывай—
Не забудзе цябе край.
Не суджана, знаць, табе, браце,
На родныя гоні зірнуць
І ў нашай разбуранай хаце
Народ да работы гукнуць.
Спі, мой дружа, спачывай—
Не забудзе цябе край.
Пакончыўшы з дзікай ардою,
З варожаю цемрай і злом,
Мы ўспомнім усёй грамадою
Цябе за жалобным сталом.
Спі, мой браце, спачывай—
Не забудзе цябе край.
Успомнім, як лепшага сына,
Аддаўшага дар песняра
Народу і роднай краіне,
Дар яркі, як золак-зара.
Шмат сцежак з табою прайшлі мы,
Адзін пракладаючы след,
І слухалі голас радзімы,
Каб несці той голас у свет.
Спі, баяне, спачывай —
Не забудзе цябе край.
І вось абарваліся ніці.
Сыйшоў ты на вечны спакой,
Буйнейшы наш колас у жыцці,
Наш дуб лугавы над ракой.
Спі, гусляру, спачывай—
Не забудзе цябе край.
Парваліся струны. Разбіты
Цудоўныя гуслі твае.
Краіна жалобай спавіта:
Байца-песняра не стае.
Спі спакойна, спачывай.
Не забудзе цябе край.

Якуб КОЛАС.

НАЛЁТ СОВЕЦКІХ САМАЛЁТАЎ НА КЕНІГСБЕРГ

ДНЯМІ ВЯЛІКАЯ ГРУПА НАШЫХ САМАЛЁТАЎ У СКЛАДАНЫХ МЕТЭАРАЛАГІЧНЫХ УМОВАХ БАМБАРДЫРАВАЛА ВАЕННА-ПРАМЫСЛОВЫЯ АБ'ЕКТЫ ГОРАДА КЕНІГСБЕРГА ВА ЎСХОДНЯЙ ПРУСІІ.

У ВЫНІКУ БАМБАРДЫРОЎКІ Ў ГОРАДЗЕ ЎЗНІКЛА 38 АЧАГОЎ ПАЖАРА, З ІХ 17 ПАЖАРАЎ У ЦЭНТРЫ ГОРАДА, З ЯКІХ ДВА ВЯЛІКІХ ПАМЕРАЎ. 14 ПАЖАРАЎ, ЯКІЯ ЎЗНІКЛІ НА ПАЎДНЁВА-ЗАХОДНЯЙ УСКРАІНЕ ГОРАДА, СУПРАВАДЖАЛІСЯ 10 УЗРЫВАМІ. 7 АЧАГОЎ ПАЖАРА І ТРЫ МОЦНЫХ УЗРЫВЫ ЎЗНІКЛІ НА ПАЎНОЧНА-ЗАХОДНЯЙ УСКРАІНЕ ГОРАДА.

УСЕ НАШЫ САМАЛЁТЫ ВЯРНУЛІСЯ НА СВАЕ БАЗЫ.

ПАМЯТАЙЦЕ СТАЛІНСКІ ЗАГАД—

НЕ ШКАДАВАЦЬ ПАТРОНАЎ СУПРОЦЬ ПРЫГНЯТАЛЬНІКАЎ НАШАЙ РАДЗІМЫ!

Весткі з Совецкай Радзімы

ЗДАБЫЧА ВУГАЛЮ

За першую палову ліпеня наглядаецца далейшы рост сярэднесутачнай здабычы вугалю. Добрай работай вызначаецца Падмаскоўны басейн, дзе здабыча вырасла на 10 процантаў. Камбінат Кузбасвугаль таксама павялічыў здабычу ў параўнанні з чэрвенем.

Звыш плана даюць вугаль многія іншыя трэсты. Уральскі камбінат «Свярдлоўсквугаль» выканаў паўмесячны план на 104,5 проданта.

МАТОРЫ ДЛЯ САМАЛЁТАЎ

Маторабудаўнічы завод № 19 імені Сталіна з кожным днём павялічвае выпуск матораў для самалётаў.

За першую палавіну ліпеня заводскі калектыў выпусціў матораў звыш плана.

БУДАЎНІЦТВА НОВАЙ ДОМНЫ

Пачаліся будаўнічыя работы па расшырэнню Н-скага металургічнага завода.

Будзе пушчана ў эксплаатацыю новая домна, якая будзе самай магутнай з усіх дагэтуль існаваўшых.

УБОРКА ЎРАДЖАЮ Ў КАЗАХСТАНЕ

У паўднёвых раёнах Казахстана праведзена ўборка зернавых на плошчы звыш 30 тысяч гектараў.

На нарыхтоўчыя пункты пачалі прыбываць чырвоныя абозы з новым ураджаем.

ДАПАМОГА ГОРАДА КАЛГАСАМ

Працоўныя Масквы энергічна дапамагаюць калгасам Маскоўскай вобласці падрыхтавацца да ўборачных работ.

Кожны з 25 раёнаў сталіцы шэфствуе над двума раёнамі вобласці. Прадпрыемствы сталіцы накіроўваюць у калгасы і брыгады кавалёў, слесараў, токараў.

40 ЦЭНТНЕРАЎ БАВОЎНЫ З ГЕКТАРА

Калгаснікі Ферганы своечасова пасеялі бавоўну. У калгасе імені Сталіна, Маргеланскага раёна, за пасевамі наладжан узорны догляд. Калгаснікі абавязаліся сабраць па 40 цэнтнераў бавоўны-сырцу з гектара.

НЕ ВЕРЦЕ НЯМЕЦКІМ АБАРМОТАМ

(Пісьмо калгасніка)

Калгаснік з вёскі Гараны, Бескароўскага сельсовета, Гарадоцкага раёна, тав. К. прыслаў нам пісьмо аб так званай гітлераўскай зямельнай рэформе.

У сваім пісьме тав. К. піша:

«Немцы дашчэнту аграбілі наш калгас «Новае жыццё» і нас, калгаснікаў, а нам на «суцяшэнне» прыдумалі «зямельную рэформу».

Але мы ўжо ўсе ведаем, што «рэформа» гэтая—хлусня і ашуканства.

Прышла вясна. «Управіцелі» абвясцілі, што будуць ствараць індывідуальныя гаспадаркі. Якія-ж гэта гаспадаркі? Аказваецца, вось як. Надзелаў немцы не робяць, а калгаснае дабро—будынкі, жывёлу, коней, інвентар—усё забралі. Свіран ачысцілі—хлеб, усё насенне вывезлі. Глядзелі на ўсё гэта нашы калгаснікі—сэрца крывёю аблівалася, гаварылі: «Вось рэформа, каб яна калом у паганым горле Гітлера стала».

Прайшоў нейкі час і немцы новы загад абвясцілі. Кулакам і зладзеям, якія вярнуліся з турмы, пачалі хутары даваць, нам-жа—працоўным сялянам—сказалі пачакаць яшчэ і пры гэтым папярэдзілі, што азімыя пасевы, пасевы канюшыны і калгасныя сады раздзяляць не будуць.

Мяркуем мы: хлеб наш немцы з'ядуць, канюшыну—іхнія коні.

Неўзабаве прыехаў нямецкі каморнік, пачаў зямлю мераць. Пытаемся ва «ўправіцеляў»: навошта гэта? Аказваецца, да нас прыехалі два немцы, быццам-бы для таго, каб вучыць нас, як трэба «культурна» гаспадарыць. Гэтым наразаюць 600 гектараў нашай пахаці і «прадаюць» за нямецкія маркі наш калгасны інвентар і будынкі. Нам таксама абвясцілі, што мы маем права купіць свае-ж уласныя дробныя будынкі, гэта тыя, якія мы самі сваім крывавым мазалём будавалі.

Вось якую «рэформу» праклятыя немцы на нашай скуры праводзяць. Напісаў я аб гэтым, каб ведалі ўсе, каб ніхто не верыў брахлівым нямецкім абармотам, каб усе падумалі, што рабіць трэба.

Біць, рэзаць, знішчаць трэба немчуру, хаваць сваё дабро, ачышчаць сваю родную совецкую зямлю ад нямецкіх грабежнікаў. Вось што трэба рабіць».

ЗНІШЧАНЫ ДЗВЕ ПАЛІЦЭЙСКІЯ ЎПРАВЫ

Вёска О. у глыбокім тылу ворага. Партызанскаму атраду Васіля С. стала вядома, што ў ёй знаходзіцца паліцыя.

Уночы партызаны акружылі вёску. Без адзінага выстрала была знішчана варта. У дом паліцыі адна за другой паляцелі гранаты. Паліцэйскія з перапуду кідаліся хто куды. Але ўсюды іх даганяла партызанская куля.

Народныя мсціўцы знішчылі каля 40 паліцэйскіх, а начальніка паліцыі захапілі жывым.

Партызанам дасталіся 40 вінтовак, некалькі веласіпедаў, 6 коней, 5 кароў, 10 тон збожжа, 2 тыс. яек, 15 бідонаў смятаны і многа іншых прадуктаў. Жывёлу, збожжа і прадукты партызаны раздалі калгаснікам.

Праз некалькі дзён партызаны арганізавалі налёт на паліцыю ў вёсцы Р. Народныя мсціўцы здабылі два кулямёты, каля 20 вінтовак, 1 мінамёт, некалькі веласіпедаў і іншыя рэчы.

Вяртаючыся ў свой лагер, партызаны ўзарвалі 2 масты на шасейнай і адзін на чыгуначнай дарогах.

Партызанскія ўдары па фашысцкіх захопніках набываюць усё большую сілу. У атрад тав. С. уступаюць новыя і новыя людзі.

Н-СКІ РАЁН БЕЛАРУСІ.

(Наш кар.).

ЖУЛЬНІЦКІЯ МАХІНАЦЫІ ФАШЫСТАЎ

Нямецкае камандаванне некалькі часу назад аб'явіла «тыдзень па знішчэнню партызан Віцебшчыны». Для гэтай мэты амаль цалкам былі кінуты супроць партызан гарнізоны і паліцыя Суража і Віцебска.

Абвешчаны «тыдзень барацьбы» не прынёс немцам ніякіх вынікаў, калі не лічыць некалькіх сот забітых партызанамі гітлераўскіх салдат і афіцэраў. Няўдалую сваю вылазку супроць партызан немцы рашылі паправіць жульніцкімі махінацыямі. У вёсцы Прушчы-Падмосце яны сабралі жыхароў, мужчын адлучылі асобна і загадалі ім падняць рукі ўгору, і ў такім выглядзе сфатаграфіравалі іх. Пасля гэтага ўсіх жыхароў—і мужчын, і жанчын, і дзяцей пагналі на ўзлессе. У гэты-ж час фрыцы падпалілі вёску і гітлераўцы зноў сфатаграфіравалі ўвесь натоўп разам.

Гэта адна з чарговых махінацый фашыстаў, якую палонны немец, захоплены партызанамі, растлумачыў так:

— Першы малюнак, дзе мужчыны паднялі рукі ўгору, будзе надрукаван у нямецкай газеце, як быццам-бы гэта палонныя партызаны. Другі малюнак—насельніцтва: мужчыны, жанчыны, дзеці глядзяць, як гарыць іх родная вёска, падпаленая партызанамі.

Так гітлераўцы спрабуюць ускласці на партызан віну за свае страшэнныя злачынствы.

Міжнародная інфармацыя

Налёт англійскіх бамбардыроўшчыкаў на Любек і Флензбург

ЛОНДАН. У паведамленні англійскага міністэрства авіяцыі гаворыцца, што ў ноч на 17 ліпеня англійскія бамбардыроўшчыкі «Стырлінг» зрабілі налёт на верфі будаўніцтва падводных лодак у 5 мілях паўночна-ўсходней ад Любека.

Адзначаны пападанні бомб у верфі і стапелі. Верфі ў Флензбургу таксама падвергліся бамбардыроўцы.

Патрыятычныя дэманстрацыі ў французскіх гарадах

У дзень нацыянальнага свята—14 ліпеня ў гарадах Францыі адбыліся вялікія патрыятычныя дэманстрацыі. У дэманстрацыі, якая адбылася ў горадзе Марселі, удзельнічала 100.000 чалавек. Дэманстранты ішлі з французскім нацыянальным сцягам, яны спявалі «Марсельезу», выгуквалі лозунгі: «Няхай жыве Францыя!», «Лаваля — на шыбеніцу!» У разгар дэманстрацыі гітлераўцы адкрылі пальбу па дэманстрантах. Забіта і ранена некалькі чалавек.

Сур'ёзныя вулічныя сутычкі паміж дэманстрантамі і паліцыяй адбыліся таксама ў Ліоне і іншых гарадах Францыі.

Узброеныя сутычкі на румына-венгерскай граніцы

НЬЮ-ЁРК. Як перадаюць з Анкары, тут стала вядома, што за апошнія тры месяцы не спыняліся асобныя ўзброеныя сутычкі на румына-венгерскай граніцы. У выніку гэтых сутычак налічваецца многа забітых.

Цяжкае становішча германскага транспарта

СТАКГОЛЬМ. Германскія газеты поўны трывожных паведамленняў аб цяжкім становішчы германскага чыгуначнага і рачнога транспарта. Газета «Франкфуртэр цэйтунг» піша:

«Цяжкасці, якія ўзніклі зараз перад германскім транспартам, нават у мірны час можна было-б вырашыць толькі паступова, а ў ваенны час яны яшчэ больш абвастраюцца».

ВІЦЕБСК—ГОРАД СМЕРЦІ

Год, як немцы ў Віцебску. Яны ўваходзілі сюды спякотным ліпеньскім днём, папярэдне абстраляўшы з цяжкіх гармат мірныя вуліцы, закідаўшы авіябомбамі мірныя дамы. Яны хадзілі па вуліцах, выселеных трупамі жанчын, дзяцей, старыкоў. Яны таптталі нагамі свае ахвяры і спявалі марш «Нас сустракалі кветкамі». З вакон разбітых дамоў у іх стралялі з карабінаў і аўтаматаў, іх сустракалі ў гэтым горадзе агнём. У тую-ж ноч пачаліся расстрэлы, а дні праз два на плошчы Свабоды з'явіліся першыя шыбеніцы.

За год фашысцкага панавання ў Віцебску памерла больш людзей, чым за два апошніх дзесяцігоддзі. Зімою паміралі ад сыпняка, цяпер, улетку, тут пануюць халера, дызентэрыя і брушны тыф. Хворыя валяюцца без догляду—з 100 чалавек паміраюць 95. Усе больніцы і шпіталі заняты раненымі салдатамі і афіцэрамі. Два брудных баракі на Маркаўшчыне афіцыяльна аб'яўлены платнымі больніцамі для мясцовага насельніцтва. Яны мала што могуць зрабіць у барацьбе з эпідэміямі, ды і не ўсякі аддасць сюды сваіх блізкіх. Немцы расставілі сярод абслугоўваючага персанала «сваіх людзей», якія шпіёняць, мучаюць паміраючых, хворых, выпытваюць патрэбныя весткі. Былі выпадкі, калі хворага з пасцелі цягнулі на шыбеніцу. Галоўным урачом адной з гэтых больніц працуе агент гестапо здраднік Мельнікаў. Ён даносіць на сваіх хворых, і па яго ўказцы дзесяткі ні ў чым нявінных грамадзян заключаны ў турмы, пакараны смерцю.

Апрача гэтых баракаў, у горадзе ўцалеў радзільны дом. Аднойчы ўночы сюды ўварваліся нямецкія салдаты і паведамілі, што памяшканне патрэбна для прыбыўшых з фронта раненых. Жанчын вывалаклі на вуліцу. Іх дзяцей сцягнулі ў брудны грузавік і павезлі ў нейкі хлеў. Нямецкі афіцэр, які кіраваў гэтай жудаснай расправай, смяяўся. А калі нехта асмеліўся яму сказаць, што цяжка будзе цяпер пазнаць, чые гэта дзеці, ён адказаў па-руску:

— Якая важнасць, дзе Іваноў, а дзе Пятроў!

Насельніцтва Віцебска памірае з голаду. Па вуліцах ходзяць людзі з распухшымі тварамі і нагамі. Нярэдка прахожы падае на вуліцы і больш не падымаецца. Да гэтага ўсе прывыклі. Памёршых збіраюць на тачкі і адвозяць на Юр'еву горку, у агульную яму. За год гітлераўцы замучылі і пакаралі смерцю дзесяткі тысяч жыхароў Віцебска. Нярэдка фашысты цягнуць свае ахвяры на стрэльбішча і выстаўляюць замест мішэняў пры абучэнні новабранцаў.

Увесь горад з жахлівасцю гаворыць аб дзікай расправе над трыма совецкімі лётчыкамі, якія папалі ў рукі фашыстаў. Яны прывялі іх у Лучосы, на гару, распалілі вялікі касцёр і з завязанымі рукамі і нагамі кінулі ў агонь. Адзін з лётчыкаў паспеў крыкнуць: «Няхай жыве Совецкі Саюз», але ў гэты час героя аблілі газаю, і ён загарэўся... і гэта было не стагоддзе назад, у засценках інквізіцыі, а ў горадзе Віцебску 3-га чэрвеня 1942 года. Ноччу на месца расправы нехта прынёс некалькі вянкоў жывых кветак з лентай, на якой было напісана: «Сталінскім сокалам ад грамадзян Віцебска». Але і дагэтуль, не гледзячы на старанныя пошукі, ашалелыя акупанты не змогуць знайсці тых, хто гэта зрабіў.

Зараз немцы хапаюць усіх мужчын і адпраўляюць у рабства ў Германію. Спачатку аб'явілі, што ўсе дарослыя мужчыны павінны зарэгістрыравацца на біржы працы. Аднаўляецца, маўляў, гарадская прамысловасць і ёй патрэбна рабочая сіла. Усім зарэгістрыраваным загадалі з'явіцца на другі дзень. Тут разыгралася трагедыя. Няшчасных загналі на адкрытыя чыгуначныя платформы, і поезд пайшоў на захад. Многія жанчыны і па гэты дзень не ведаюць, дзе падзеліся іх мужы. Навучаныя горкім вопытам віцебляне баяцца «біржы працы», як чумы. Тады немцы пачалі наладжваць штодзённа аблавы, ловяць усіх мужчын і тут-жа адпраўляюць.

Мізэрная кучка здраднікаў — былых злачынцаў — дапамагае немцам праводзіць у Віцебску іх крывавы рэжым. Яны са скуры лузаюцца, каб выслужыцца перад гаспадарамі. Здраднік Новікаў, асуджаны пры совецкай уладзе за тое, што гвалціў дзяцей, супрацоўнічае ў мясцовай чорнасоценнай газетцы. Віцебляне зневажаюць і ненавідзяць усіх, хто прадаўся немцам. Нездарма, гавораць жыхары, рэдакцыя гэтага бруднага лістка знаходзіцца побач з памяшканнем паліцыі. Усе супрацоўнікі «Новага цуці» — агенты гестапо, рэдактарам нейкі Брандт. Ён прадае совецкіх людзей, дапамог немцам арыштаваць больш ста чалавек. Бацьку яго, якога немцы прызначылі памочнікам бургамістра, партызаны ў студзені забілі. Тое самае чакае і сына.

Самае страшнае месца ў Віцебску — гэта будынак палітэхнікума, дзе раскватэраваны нямецкі карны атрад. Сюды збіраюцца наглядчыкі лагераў ваеннапалонных, каты, гвалтаўнікі, марадзёры. Ніхто не рашаецца прайсці блізка ля фашысцкага вертэпу. Нярэдка для забаў п'яныя каты адкрываюць стральбу па прахожых. Усяго два тыдні назад фашысты ўцягнулі сюды трох дзяўчат, згвалцілі іх, а потым павесілі. Фашысцкія звяры з прысутнай ім нямецкай акуратнасцю мянялі павешаных кожны тыдзень. Цяпер гэта робіцца штодзённа. Кожнае раніцы на плошчы Свабоды, на скверы, насупроць царквы на шыбеніцы з'яўляюцца тры новых ахвяры фашысцкіх нягоднікаў.

Усё часцей на дзвярах з'яўляюцца плакаты: «тут толькі для немцаў, рускім уваход забаронен». На вуліцы Леніна такія плакаты вісяць пры ўваходзе ў сталовую, парыкмахерскую. Немцы аб'явілі, што, падтрымліваючы прыватную ініцыятыву ў гандлі, яны адкрываюць па суботах кірмаш. Прыгналі сялян з бліжніх вёсак. Усё, што было прынесена на кірмаш, камендант тут-жа забраў, растлумачыўшы, што гэтыя прадукты і рэчы трэба было здаць нямецкім уладам у парадку абавязковых паставак.

Вось у што ператварыўся за адзін год яшчэ нядаўна квітнеючы горад Беларускай рэспублікі — Віцебск. Кварталы разбураных дамоў, абвугленых пажарамі і ўзрывамі, змрочная пустыня...

Святая нянавісць да ворага палае ў сэрцах віцеблян. Кожную ноч то на адной то на другой вуліцы забіваюць фашыста. Немцы абураюцца, палохаюць, вешаюць але нішто не можа спыніць совецкіх людзей, яны ведаюць час расплаты блізак. Нядаўна на сценах многіх дамоў з'явіліся лістоўкі. «Совецкі Саюз жыве і змагаецца. Смерць фашыстам! Няхай жыве Чырвоная Армія!». Немцы расстралялі 80 чалавек, але на другі дзень на сценах з'явіліся такія-ж лістоўкі.

В. РАДКЕВІЧ.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
73421.